

CARAGIALE AND THE PRESS

Florica Iuhaș
Lecturer, PhD., University of Bucharest

*Abstract:*The work of Caragiale, not very voluminous, but varied in typological aspect, surprised the author's contemporaries by successfully switching from one species to another, from classical realism to naturalism. The eye of the prozator, available at the most insignificant detail, distributes his attention to the social and human aspects that are representative of the middle world that he strongly evasive in his moments and sketches. From this patos of the derizorium, which the writer follows everywhere: at the brewery, on the street, on the train, at the café, etc., from this rhetoric of the banality consisting of the thorough recording of a marginal universe, that of the sluice (not so Geographic, as it was noted), Caragiale establishes, paradoxally, a mythology of the derizorium and the humble universe.

The essence of the Caragialian opera is not only related to political change and historically datable but to an anthropological perspective involving a vast universe from the perspective of moral and spiritual categories that they are scrubbing. His human categories are timeless in the process of adapting from rural civilisation to the citatin. As we will show in the article, with the genetic pleasure to bufonerie, with the fine observation of the gazette that "See and feel monstrous", Caragiale has actually radiographed the passage of Romania from the spirit Oriental-Balkan to monarchy.

Keywords: Caragiale, press, europeanization, information, politics, fad.

Preliminalii

În multe dintre operele și articolele sale, Caragiale accentuează asupra ridicolului unei lumi ce se vrea „burgheză”, o lume populată de parveniți, amploaiați, „dame bine” care nu își depășesc însă condiția de mahalagioaice, demagogi, amorezi și „intelectuali” în devenire.

I.L.Caragiale pătrunde în infrastructura societății românești demontând și comentând faptul divers, aspectul banal-cotidian. Contrar literaturii clasice din acea perioadă, care își alegea ca teme și surse de inspirație subiecte din societatea aleasă, din istorie sau mitologie, I.L.Caragiale inaugurează în literatura română o veritabilă „retorică a derizoriului”, a cotidianului de cea mai umilă speță, zugrăvind micile afaceri și politica, tribulațiile erotice și viața parlamentară, farsa juridică și faptul divers.

Așa cum afirmă Alexandru Condeescu, „i-a fost dat lui Caragiale, cu plăcerea sa ereditară pentru bufonerie și farsă, cu gustul său enorm pentru paradodie, să fie cronicarul absolut al *Moftologiceii comedii* a trecerii României de la despotismul balcanic de soriginte oriental la monarhie parlamentară de inspirație apuseană” (1997, p. 12).

Criticul Adrian Marino apreciază la Caragiale profunda acuitate de a surprinde societatea românească a acelei vremi, spiritul românesc în curs de modernizare „de europeanizare” „pe un fundal execrabil, cinic și amoral, profund autentic” dar îi reproșează că „nu este suficient doar să demolezi. Ceea ce face în mod admirabil. Este însă necesar să și construiești, să pui ceva în loc. Măcar la modul ideal. El a văzut cu o luciditate fără egal pseudosocietatea pașoptistă” (A. Marino, 2010, p. 7) dar nu a avea ochii îndreptați și spre un viitor al reformei concrete, crede istoricul literar.

Caragiale și profesia de gazetar

I.L.Caragiale a avut o vastă experiență în presă, punându-și talentul în slujba profesiei de gazetar („un scârța-scârța pe hârtie”) dar pe care o și parodiază în comediile sale. Așa cum afirma chiar el „om din popor, fără nume de naștere, fără avere, fără sprijin, mie nu mi-e permis un moment să uit – oricât de puțin ar însemna persoana mea ca publicist – că n-am avut pe lume alt protector decât libertatea tiparului” (I. L. Caragiale, *Opere V*, 1938, p. 467).

Și-a publicat lucrările în *Epoca*, (ziar care a apărut zilnic la București, între 16 noiembrie 1885 și 14 iunie 1889, și apoi din 2 noiembrie 1895 până în 1938. Prim-redactor era prietenul lui Caragiale, Barbu Ștefănescu Delavrancea), în *Foaia interesantă*, (săptămânal ilustrat care a apărut la București între 12 ianuarie și 2 noiembrie 1897 sub îngrijirea lui George Coșbuc și apoi între 24 noiembrie și 4 decembrie 1906, avându-i ca directori pe I. și Al. Orescu), în *Povestea vorbei* (revistă săptămânală literară, apărută la București între 10 octombrie 1896 și 4 mai 1897), la *Voința națională* (ziar liberal, cotidian, care apăruse la București între 10 iulie 1884 și 13 aprilie 1914), în ziarul junimist *Constituționalul*, în *Vatra* (foaie ilustrată pentru familie, care a apărut de bimensual la București, la 1 ianuarie 1894 până în august 1896, avându-i ca directori pe Ioan Slavici, I. L. Caragiale și G. Coșbuc) și în periodicul *Hazul* (februarie - aprilie 1895).

Polemizând cu Alexandru Vlahuță de la revista *Viața*, Caragiale îl provoacă pe acesta la duel, dar, în final, norocul a făcut ca acest eveniment să nu mai aibă loc. Primul interval de tăcere din activitatea lui publicistică se înregistrează din octombrie 1885 până în vara lui 1889, iar al doilea are loc în perioada 1891-1893, după afrontul adus în Academia Română, prin respingerea de la premiere a volumului său de *Momente*. Va reîncepe să scrie în *Calendarul Dacia Literar și artistic*, în revista proprie *Moftul român*, în *Universul* (între 1899-1901 și apoi în 1909) și în ziare din provincie precum *Foaia ilustrată* (săptămânal care a apărut la Sibiu între 6/18 ianuarie și 15/27 decembrie 1891) și *Sara* (Iași, 1 noiembrie și 15 decembrie 1896).

Tot în 1895, Caragiale publică în *Gazeta poporului*, ziar cotidian al Partidului Național Liberal, care apăruse la București între 1/12 februarie 1895 și 16/28 ianuarie 1896 și al cărui articolul-program fusese semnat de G. Adamescu, A. Beldiman, I. Bianu, Cezar Colescu Vartic și Barbu Ștefănescu Delavrancea. De la 15 aprilie până la 19 mai 1896, Ion Luca Caragiale a fost director la *Epoca literară*, un ziar săptămânal bucureștean, unde a iscălit cu pseudonimul A. Museus. Alte pseudonime folosite de Caragiale au mai fost: L. Van-Tyr, Picolo, Car..., Palicar și I.L.C.

În 1896 Caragiale publică și în ziarul *Adevărul*, care apărea la București și care, din 5 ianuarie 1895 și până în 1922 îl va avea ca proprietar pe C. Mille. Textele lui Caragiale sunt publicate în *Lumea ilustrată* (apărut la București din noiembrie 1891 până în octombrie 1896 și apoi la 10 mai 1897, avându-l ca proprietar și editor pe Ign. Hertz) și în *Moftul român*. Cea mai lungă etapă de tăcere jurnalistică din viața lui Caragiale a avut loc din 1902 de la apariția publicației *Calendarul Moftului Român* până în aprilie 1907.

Renunțând la tăcerea ce și-o impusese în exilul său voluntar de la Berlin, evenimentele din primăvara anului 1907, l-au determinat pe Caragiale să publice, în noiembrie, în *Adevărul*, *1907 din primăvară până'n toamnă*, un celebru eseu referitor la cauzele și desfășurarea mării mișcări țărănești din primăvara lui 1907. Înainte de a-și publica acest pamflet în broșură, Caragiale a trimis primul capitol ziarului vienez, *Die Zeit*, întâia și cea mai însemnată parte a articolului, care l-a publicat la 3 aprilie 1907, cu semnătura: „Un patriot român, arătând tot ce s-a petrecut înainte și după izbucnirea revoltei țărănești din primăvara anului 1907: «Cauza dezastrului în care a căzut țara este numai - da, numai, nenorocita politică ce o fac partidele și bărbații noștri de stat, de patruzeci de ani încoace»”. În *Adevărul*, va apărea cu următoarea notă: „În martie trecut, un scriitor român a dat pentru «die Zeit» un articol privitor la răscoalele țărănești, pe care acel ziar l-a și publicat,

suprimându-i, după conveniențele redacției, încheierea. Niște ochi deprinși înțelegeau asta îndată. Dar articolul a trecut cu totul neluat în seamă de presa noastră, și, probabil, rămânea uitat de tot, dacă d. M. Dragomirescu, jertfind, din strâmtul spațiu al revistei d-sale literare «Convorbiri», nu-i făcea acum în urmă favoarea să-l reproducă, după originalul românesc, măcar în bună parte. Astăzi, când oricine are dreptul a se preocupa de marile noastre probleme de Stat, i se pare autorului că n-ar fi nepotrivit să-și publice articolul așa cum l-a așternut el pe atunci, cu un adaus, ce se impune acuma, o jumătate de an mai târziu. Propunându-și a da la lumină încet-încet o serie de note asupra împrejurărilor la cari asistăm, el socotește să aducă un oarecare serviciu public, util, dacă nu în momentele actuale, barem în unele viitoare; de aceea, se gândește mai puțin la aprobarea multora dintre contemporani, decât la înlesnirea vreunuia, care va veni poate cândva să judece această vreme a noastră, pe atunci trecută, și - precum se cuvine unui adevărat istoric - s-o povestească cu minte și cu inimă, limpede și frumos, la ai lui și pentru mai departe urmași drept un simplu document, ca oricare altul, și fără altă pretenție - așa apar rândurile de mai la vale” (<http://www.cimec.ro/Carte/1907/1907.htm>, accesat în 12. 09. 2019).

Barbu Delavrancea i-a scris prietenului său: „Desigur, 1907 al tău e o minune ca adevăr, ca artă, ca sentiment, ca judecată. Ai zugrăvit un tablou de mare maestru. Jocul infect al partidelor noastre - pe deasupra țării și în detrimentul țării - cu lăcomia nestăpânită a celor ajunși și cu îmbufnarea dizgrațioasă a celor căzuți, l-ai sintetizat așa de viu ...” („Anul 2012 – Anul Caragiale” în *Occidentul românesc*, ediția de Spania, 7. 02. 2012, <http://occidentul-romanesc.com/anul-2012-anul-caragiale/>, accesat în 12. 09. 2019). Tot atunci i-a trimis lui Mateiu, prin Delavrancea, o scurtă scrisoare, din care amintim aceste cuvinte: „Împrejurările prin care a trecut și trece țara noastră și care-mi întristează așa de adânc bătrânețile mie, să-ți fie îndemn în dragoste pentru patrie. Dumnezeu să-ți facă ție parte de vremuri mai bune la bătrânețe! Noi am început cu veselie și sfârșim cu mâhnire. Să vă dea vouă, tinerilor, Domnul să nu mai vedeți nici un rău arătându-se pe biata noastră țară” (I.L. Caragiale, 2012, p. 20).

Marta Petreu apreciază că Răscoala țărănească din 1907 a funcționat pentru Caragiale ca un revelator: broșura pe care a scris-o și toată corespondența lui în jurul problemei scot la lumină opiniile profunde ale unui Caragiale occidentalizat” (Marta Petreu, 2012).

Caragiale a publicat în revista literară bimensuală *Convorbiri* (din 1908, *Convorbiri critice*), 7 fabule. Ultima dintre ele, *Boul și vițelul*, a fost tipărită în fruntea numărului 1 al *Convorbirilor critice*, având, în facsimile, autografe atât textul, cât și semnătura Caragiale. În articolul bilanț *După un an...*, M. Dragomirescu, editorul revistei, afirma: „În fine, acum în urmă, autoritatea celui mai mare poet, a celui mai desăvârșit artist ce am avut vreodată, autoritatea lui Caragiale, a venit, ca odinioară Alecsandri la „Junimea” născândă, să consfințească și să întărească importanța activității *Convorbirilor critice* și să dea modestului râu măreția fluviului ...” („Exilul voluntar al lui Caragiale la Berlin” în *BZI Cultural*, 2. 07. 2014, <https://cultural.bzi.ro/exilul-voluntar-al-lui-i-l-caragiale-la-berlin-16439> accesat în 12. 09. 2019).

În anul 1909 Caragiale colaborează la *Opinia*, *Convorbiri literare* și la *Universul*, unde publică schițe, versuri și articole politice.

Ca orice „truditor al literelor”, Caragiale realiza rolul presei în societate, puterea ei de a influența cititorul, dar spre deosebire de Eminescu care vedea gazetăria ca o misiune de asanare civică, I. L. Caragiale credea că „într-o țară tânără ca a noastră, intrată de curând în sistema constituțională și în concertul marilor puteri, gazeta este pâinea cotidiană a opiniei publice. Gazetarul prin urmare este brutarul inteligenței” (I.L. Caragiale, „Succesul «Moftului român»”, în *Moftul român*, nr. 4, 7. 02. 1893).

Universul ficțional caragialian poate fi considerat ca un produs al fascinației presei, al fervorii jurnalismului, al subiectelor din presa vremii, crede Iulian Boldea. “Subiectele, formele și formulele de proveniență jurnalistică pot fi identificate în mai toate textele lui

Caragiale. Lumea secolului al XIX-lea e oglindită în operă și prin intermediul acestui paralelism gazetărie/ ficțiune, sau prin reliefarea unor sugestii ale intertextualității ce transcriu raportul dintre viață și text, dintre realitatea așa cum este ea și glisarea ei în pagina de ziar. Chiar dacă Eugen Lovinescu, de pildă, dar și alții, au contestat actualitatea operei caragialiene, totuși, relevanța și rolul gazetăriei, a «documentului de epocă» în structurarea textului caragialian, acordă creației caragialiene indici și accente de actualitate importanți, chiar dacă chiar autorul *Scrisorii pierdute* consideră că presa adaugă autenticității și notației nude și «multă zeamă de fantezie» (Iulian Boldea, „Caragiale și lumea presei”, p. 521, http://www.upm.ro/cc12/volCCI_II/Pages%20from%20Volum%20texteCCI2-59.pdf, accesat în 16. 10. 2019).

Dar cititorii gazetelor, „reprezentanți ai poporului” fac adeseori parte tot din lumea mahalalei iar textul politic nu se lasă supus decodării, așa cum se întâmplă și în comedia *O noapte furtunoasă*. Fiecare înțelege din textul articolului ce poate și din încercarea de a dezambiguiza conținutul rezultă o viziune carnavalescă asupra politicului:

„JUPÂN DUMITRACHE (șezând pe scaun): Hei! ia să vedem acu ce mai zice politica. Citiși ceva?

IPINGESCU: Bravos ziar, domnule! Țsta știu că combată bine.

JUPÂN DUMITRACHE: Apoi nu-i zice lui degeaba «Vocea Patriotului Național»!...

IPINGESCU (citește greoi și fără interpunctație): «București 15/27 răpciune. - Amicul și colaboratoarele nostru R. Vent. ..., un june scriitor democrat, a cărui asinuitate o cunoaște demult publicul cititor, ne trimite următoarea prefațiune a unui nou op al său. I dăm astăzi locul de onoare, recomandând cu căldură poporului suveran scrierea amicului nostru. *Republica și Reacțiunea* sau *Venitorele și Trecutul*. - Prefațiune. - Democrațiunea romană, sau mai bine zis ținta Democrațiunii romane este de a persuadea pe cetățeni, că nimeni nu trebuie a mânca de la datoriile ce ne impun solemnaminte pactul nostru fundamentale, sfânta Constituțiune...»

JUPÂN DUMITRACHE (mulțumit): Ei, bravos! Aici a adus-o bine.

IPINGESCU (căutând șirul unde a rămas): «... A mânca... sfânta Constituțiune...»

JUPÂN DUMITRACHE (cam nedumirit): Adică, cum s-o mănânce?

IPINGESCU: Stai să vei... că spune el... «Sfânta Constituțiune, și mai ales cei din masa poporului...»

JUPÂN DUMITRACHE (nedumirit): E scris adânc.

IPINGESCU: Ba nu-i adânc deloc. Nu pricepi? Vezi cum vine vorba lui: să nu mai mănânce nimeni din sudoarea bunioară a unuia ca mine și ca dumneata, care suntem din popor; adică să șază numai poporul la masă, că el e stăpân.

JUPÂN DUMITRACHE (lămurit): Ei! așa mai vii de-acasă. Bravos! Zi-i nainte.

IPINGESCU: Stai să vezi: acuma vine un ce și mai tare.

JUPÂN DUMITRACHE: Ei!?

IPINGESCU (urmând citirea): «... A mânca poporul mai ales, este o greșală neiertată, ba putem zice chiar o crimă...»

JUPÂN DUMITRACHE (cu deplină aprobare): Știi că și aici lovește bine! Da! cine mănâncă poporul să meargă la cremenal!

IPINGESCU (bătând cu mâna-n gazetă): Apoi de ce scrie el, sireacul!

JUPÂN DUMITRACHE: Dă-i nainte, că-mi place.

IPINGESCU: «... Ba putem zice chiar o crimă. (*schimbând tonul și mai grav.*) Nu! Orice s-ar zice și orice s-ar face, cu toate zbieretele reacțiunii, ce se zvârcolește sub disprețul strivitor al opiniei publice; cu toate urletele aceluia ce cu nerușinare se intitulează sistematici opozanți...»

JUPÂN DUMITRACHE (care la fiecă accent al lui Ipingescu a dat mereu din cap în semn de aprobare, îl întrerupe cu entuziasm): Hahahaha! i-a-nfundat!

IPINGESCU (urmând cu tărie): «... Nu! în van! noi am spus-o și o mai spune: situațiunea României nu se va putea chiarifica; ceva mai mult, nu vom putea intra pe calea viritabilelui progres, până ce nu vom avea un *sufragiu* universale...» (*amândoi rămân foarte încurcați.*)

JUPÂN DUMITRACHE: Adicăte, cum vine vorba asta?

IPINGESCU (după adâncă reflecție): A! înțeleg! bate în ciocoi, unde mănâncă sudoarea poporului suveran... știi: masă... sufragiu...

JUPÂN DUMITRACHE: Ei! acu înțeleg eu unde bate vorba lui! Ei! bravos! bine vorbește...

IPINGESCU: Țasta combate, domnule, nu ți-am spus eu!

JUPÂN DUMITRACHE: Apoi, nu-i zice lui degeaba «Vocea Patriotului Național»!

Așa cum afirmă Marina Cap-Bun, „maltratarea vorbei începe cu emitentul de text, spre a continua la nivelul receptării, amplificând tema imposturii. Ipistratul împinge la limită potențialul creativ al limbajului, până la absurd și fantastic. Deconstrucția textului din gazetă urmează un traseu complex: desemantizarea totală și resemantizarea, într-un context aberant. Lectura deformatoare este o formă de impostură ce se leagă de obsesia lumii răsturnate, sau, mai bine zis, răstălmăcite” (Marina Cap-Bun, 2014, pp. 250 - 251).

Al. Piru consideră că *O noapte furtunoasă* nu se referă la îngâmfarea negustorilor parveniți, la rigiditatea reprezentanților forței publice puse în serviciul celor tari de tipul lui Jupân Dumitrache sau la arivismul anglofililor de factura lui Rică Venturiano, cât la onoarea de familist a Jupânului și mai ales, „la limbajul semicult al ziaristilor, adepți ai unor sloganuri sublime pe care le pronunță după ureche, aplicându-le, dacă s-ar ivi ocazia, pe dos” (Al Piru, 1994, p. 96).

În *Conu' Leonida față cu reacțiunea*, lumea lui Leonida se raportează la informațiile furnizate de presă. „Citită ritualic, dimineața și seara, gazeta a devenit un fel de obiect de cult. Ea filtrează realul – imperiul posibilului – reținând numai esențialul... «a venit libertatea la putere!»” (Marina Cap-Bun, 2014, p. 260). Deși are sufletul pustiu, Leonida se consideră informat pentru că citește zilnic ziarul!

„LEONIDA: Așa, cum îți spusei, mă scol într-o dimineață, și, știi obiceiul meu, pui mâna întâi și-ntâi pe «Aurora Democratică», să văz cum mai merge țara. O deschiz... și ce citesc? Uite, ți-u minte ca acuma: 11/23 Făurar... a căzut tirania! Vivat Republica ”

În lumea vice-versa instaurată de petrecerea de Lăsata secului, momentul lecturării ziarului este singurul punct de echilibru pentru cei doi pensionari.

„LEONIDA: Unde mi-este gazeta? (nervos) că dacă o fi să fie revoluție, trebuie să spuie la «Ultimele știri». Unde mi-e gazeta? (Merge la masă, ia gazeta, își aruncă ochii pe pagina a treia și dă un țipăt): A!

EFTIMIȚA: Ei!

LEONIDA (pierdut): Nu e revoluție, domnule, e reacțiune; ascultă! (citește tremurând): «Reacțiunea a prins iar la limbă, ca un strigoi în întuneric, ea stă la pândă ascuțindu-și ghearele și așteptând momentul oportun pentru poftele ei antinaționale... Națiune, fii deșteaptă!» (cu dezolare): Și noi, dormim, domnule!

EFTIMIȚA (asemenea): Cine strică, soro, dacă nu mi-ai citit gazeta de cu seara!”

Dincolo de limbajul care aparține unei mitologii a întunericului și absconsului în care e prezentată reacțiunea („strigoi în întuneric”, „pândă”, „ascuțindu-și ghearele”, „pofte antinaționale”) se remarcă forța de fascinație, autoritatea totală, hipnotică pe care o are gazeta asupra lui Leonida, ca și asupra altor personaje caragialiene (Jupân Dumitrache, Nae Ipingescu etc.). Inițiativele lui Leonida sunt dirijate de literatura tipărită a gazetei, după cum semnalele sonore de afară sunt semnele „revoluției” sau „reacțiunii” în funcție de dispoziția „Ultimelor știri”.

„Caragiale și-a adunat un material bogat de observație, a judecat oamenii și instituțiile înainte de a-și compune schițele și teatrul politic despre gazetari. El a tras cu ochiul din culisele gazetăriei și s-a lămurit asupra oamenilor și faptelor. El nu crede în vorbele mari și în gesturile sublime, nu se iluzionează, știe că mobilul omenesc cel mai de seamă este mijlocul de parvenire, interesul, fățărnicia”, crede Mirabela Rely Odette Curelar („Meritele comunicării la I. L. Caragiale – publicistul de la *Claponul*” în *Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letters and Social Sciences Series, Issue 4/2011, p. 109*).

Universul ficțional caragialian poate fi considerat ca un produs al fascinației presei, al fervorii jurnalismului, al subiectelor din presa vremii, crede Iulian Boldea. „Subiectele, formele și formulele de proveniență jurnalistică pot fi identificate în mai toate textele lui Caragiale. Lumea secolului al XIX-lea e oglindită în operă și prin intermediul acestui paralelism gazetărie/ ficțiune, sau prin reliefarea unor sugestii ale intertextualității ce transcriu raportul dintre viață și text, dintre realitatea așa cum este ea și glisarea ei în pagina de ziar. Chiar dacă Eugen Lovinescu, de pildă, dar și alții, au contestat actualitatea operei caragialiene, totuși, relevanța și rolul gazetăriei, a «documentului de epocă» în structurarea textului caragialian, acordă creației caragialiene indici și accente de actualitate importanți, chiar dacă chiar autorul *Scrisorii pierdute* consideră că presa adaugă autenticității și notației nude și «multă zeamă de fantezie»” (Iulian Boldea, „Caragiale și lumea presei”, p. 521, http://www.upm.ro/cc12/volCCI_II/Pages%20from%20Volum_texteCCI2-59.pdf, accesat în 10. 09. 2019).

În alegoria *Moftului*, Caragiale face apel și la puterea de reverberație mitologică a presei, aceea care amplifică, multiplică și difuzează Moftul. Caragiale denunță astfel tirania verbului aflat în plină inflație semantică, deviat de la sensul său primar, logic și demonizat prin carență etică: „El, Moftul, a crescut cu o iuțeală nemaipomenită și a fost alăptat de *Hârtia* căreia i se făcu milă de copilul orfan aruncat de mama lui. Când ajunsese în vârstă Moftul, doica lui, *Presa*, îl însură cu *Opinia*, o tânără fată mai mult sau mai puțin publică” (*Apud* „Literatura română”, Opera lui I.L. Caragiale, Capitolul X, <https://saituldeliteratura.files.wordpress.com>, accesat în 09. 09.2019).

Alexandru Condeescu opinează că omul caragialian își tratează spaima de propriul vid existențial prin cuvinte. „Din nefericire pentru cetățeanul de rând al planetei, cuvintele acestea sunt fatalmente împrumutate și ele din limba de hârtie a ziarului, unde Logosul a ajuns logoree și vorbirea vorbărie. E un cuvânt deformat, a devenit un fleac, un moft. Dar oricât de degradat, el ține loc de realitate, «conversațiile» apără de durerea adevărată, vorbăria suspendă temporar suferința insuportabilă a vieții” (A. Condeescu, 1997, p. 15).

CATINDATUL: Cum intru, zic serios: știi s-o scoți? scoate-mi-o! De par exemplu, adineaori la d-ta... D-ta nici nu înțelegeai ce vreau eu... Și pe urmă, mă dau în vorbă, mai de una, mai de alta... Dar când intru, simț odată ca un cuțit (*arată la falcă*), cald, și pe urmă rece; pe urmă din vorbă-n vorbă, vii d-ta, subfirugul, cu cleștele: atunci deodată simț iar un cuțit... rece, și pe urmă numaidecât cald... și pe urmă nu mai simț nimic... Vezi d-ta, pesemne, nu știu cum devine care va să zică de este al naturii lucru ceva, că măseaua, în interval de conversație, de frică trece... Ei... al dracului italianul! (D’ale carnavalului).

Este interesant cum se oglindește în opera lui Caragiale infuziunea “civilizației” noi în diferitele pături sociale. Și aceasta apare clar, dacă observăm cum se contagiază diferitele personaje de limbajul cel nou, simbolul formelor noi, neasimilate cu adevărat. Această infuzie, de care vorbim, și care vine de sus, de la conducători, se face pe lângă altele, mai cu seamă prin politică, prin propaganda principiilor patruzecioptiste în presă mai ales - și prin literatura cea proastă.

Concluzii

Înțeles sau nu, apreciat sau nu, cum se întâmplă cu toate spiritele complexe, Caragiale face parte din galeria marilor clasici ai literaturii române. Tragic și comic în fața existenței, în aceeași măsură, Caragiale a fost un reformator al dramaturgiei și publicisticii noastre. Nu numai că a sondat spiritul unei epoci ci și identitatea profundă a românului. Prin tot ce a scris, a trecut proba timpului în care a trăit și s-a „prezentificat” în contemporaneitate.

Așa cum afirma Giorgio Agamben în *Qu' est-ce que le contemporain?*: “contemporan este cel care își scrutează epoca nu numai pentru a-i percepe strălucirea, ci și obscuritatea. Toate epocile sunt obscure pentru cei ce suportă rigorile contemporaneității” (G. Agamben, 2008, pp. 9 - 10). Tocmai asta a făcut condeiful caragialian prin acel *văz și simț monstruos*. S-a îndepărtat de patrie pentru a o putea privi riguros dinafară, a o revalorifica și a se putea reatașa de ea. Cei care nu i-au înțeles sau au crezut că opera lui se va perima, s-au înșelat profund. Realitatea lumii lui Caragiale este încă și astăzi a noastră, într-o lume în care fondul nu și-a găsit forma. Aceeași căutare a identității, aceeași mitici, moftangii și moftangioaice, o lume d-antorseala la cheremul atotputernicului Moft.

Opera caragialiană este, peste timp, o cheie de lectură a vremurilor pe care le traversăm. În articolele de presă, ironia, sarcasmul și șarja nu sunt altceva decât o altă fațetă a tragicului. În schimb, umorul care incumbă în el un miraculos ethos al răsului e o “armă de apărare” în fața tragicului. Umorul are o valoare cathartică, prin el, conflictul dintre om și lume se atenuază.

Caragiale a îmbrățișat lumea căci altfel nu avea cum să se raporteze la ea, atât în dramaturgie cât și în publicistică. Foarte prezent în realitățile timpului pe care l-a trăit cu acuitate, a sondat în fibra națională a românului, a mentalităților și comportamentelor de care dă dovadă în diferite situații. A luat în zeflemea politica și oamenii politici ai vremii realizând o radiografie complexă a societății românești vechi dar și astăzi actuală.

BIBLIOGRAPHY

Lucrări de specialitate:

Agamben Giorgio, *Qu' est-ce que le contemporain?*, Édition Payot & Rivage, Paris, 2008

Cap-Bun Marina, *Oglinda din oglindă*, Editura Pontica, Constanța, 1998

Cap-Bun Marina, *Literatura română sub semnul modernității*, Editura Universitară, București, 2014

Caragiale I.L, *Cele mai frumoase scrisori*, Editura Humanitas, București, 2012

Caragiale Ion Luca, *Opere*, vol. 3, Editura Univers Enciclopedic, 2001

Condeescu Alexandru, *Planeta Moft*, Editura Cartea românească, București, 1997

Curelar Mirabela Rely Odette, „Meritele comunicării la I. L. Caragiale – publicistul de la *Claponul*” în *Annals of the „Constantin Brâncuși” University of Târgu Jiu, Letters and Social Sciences Series*, Issue 4/2011

Marino Adrian, *Viața unui om singur*, Editura Polirom, Iași, 2010

Petreu Marta, *Filozofia lui Caragiale*, Editura Polirom, București, 2012

Resurse online:

Biblioteca Națională a României, Ion Luca Caragiale: 165 de ani de la naștere, <http://www.bibnat.ro/Evenimente-culturale-s108-ev456-ro.htm>

Boldea Iulian, „Caragiale și lumea presei”, https://old.upm.ro/cci12/volCCI_II/Pages%20from%20Volum_texteCCI2-59.pdf

Caragiale Ion Luca, „1907 din primăvară până'n toamnă”, <http://www.cimec.ro/Carte/1907/1907.htm>

Nicolau Haricleea, „Mahalaua ca spațiu subversiv”, în *Mozaicul*, nr. 7/2012, <http://www.revista-mozaicul.ro/haricleea.nicolau712.html>
Puțeanu Mihaela Ștefania, “Caragiale și dramaturgia”, în *Revista EduSoft*, 14. 06. 2017, <https://www.edusoft.ro/caragiale-si-dramaturgia/>